

ALEXANDRU ANDRONIC

Actualul Muzeu de istorie a Moldovei din Iași a împlinit 75 de ani de rodnică activitate științifică și culturală.

Nucleul său principal l-a constituit **Muzeul de antichități**, inaugurat în 1916 prin grija și stăruința profesorului universitar **Orest Tafrali**. În trecut, deși a fost instalat într-o clădire improprie unui așezământ muzeistic, fără mobilier corespunzător, **Muzeul de antichități** a constituit, totuși, o instituție utilă publicului vizitator, dar mai ales studenților și specialiștilor, îndeplinind rolul de seminar pe lângă catedrele de arheologie și antichități și de istorie antică de la Facultatea de Litere și Filosofie, secția istorie, de la Universitatea din Iași.

Colecțiile **Muzeului de antichități** s-au îmbogățit treptat prin achiziții și donațiuni, dar mai ales prin cercetări arheologice efectuate de profesorii universitari **Orest Tafrali**, **Păul Nicorescu** și **Radu Vulpe**. Astfel, în ceea ce privește orînduirea comunei primitive, alături de importante sondaje și recunoașteri de teren s-au efectuat și săpături de mai mare întindere cum au fost acelea din necropola bastarnică de la Poienеști, din așezarea geto-dacică de la Poiana, precum și din necropolele carpice de la **Vîrteșcoi** și **Poienești**, executate de **Radu Vulpe**, **Grigore Anișescu**, **Constantin Cihodaru** și **Anton Nițu**.

De o mare importanță au fost însă cercetările și săpăturile arheologice metodice în centrele urbane sclavagiste greco-romane de la **Dionysopolis**, **Callatis**, **Adamclisi**, **Argamum** și **Tyras** efectuate de **Orest Tafrali** și **Paul Nicorescu** (cf. **Orest Tafrali**, **Istoricul înființării Muzeului de antichități din Iași**, în *Arta și Arheologia*, fasc. 9—10, Iași (f. an); idem, **Muzeul de antichități din Iași**, Iași, 1935; **Emil Condu-rachi**, **Orest Tafrali**, în „*Arheologia Moldovei*“, VI, 1969, p. 337—338; **Rodica Radu**, **Din istoricul Muzeului de antichități din Iași**, în „*Revista Muzeelor și Monumentelor*“, seria *Muzee*, 1981, nr. 3, p. 21—28).

Începînd cu anul 1949, cînd cercetările arheologice din întreaga țară au fost planificate sub egida Academiei Republicii Socialiste România, s-au creat premisele studierii sistematice pe cale arheologică a unor însemnate probleme de istorie veche și medie a României, cres-

cînd în mod simțitor și colecțiile **Muzeului de antichități** din Iași. De acum, în aceste condiții noi s-a procedat la restructurarea totală a vechii instituții și reorganizarea ei într-un **Muzeu de istorie a Moldovei**, deziderat împlinit în etape prin trecerea Muzeului respectiv în 1952 sub egida Filialei din Iași a Academiei Republicii Socialiste România și instalarea sa în 1954 în 12 săli de la parterul Palatului Culturii din Iași.

În felul acesta, specialiștii din Iași, cercetători și muzeografi, au lucrat la o tematică nouă a expoziției permanente, care treptat s-a îmbogățit considerabil ca urmare a săpăturilor arheologice sistematice și de salvare efectuate în așezările din Moldova de la Barboși, Bicaz, Bîtca Doamnei, Botoșana, Cîtnari, Cucorăni, Cucuteni-Băiceni, Dănești, Dodești, Erbiceni, Epurenii, Foltești, Fundul-Herței, Hlincea. Huși, Iași, Lețcani, Lozna, Lunca-Dorohoi, Miorcani, Mitoc, Moșna, Perieni, Piatra Neamț, Pogorăști, Probita, Răducănenii, Spinoasa, Stîncești, Stoicani, Suceava, Șorogari, Trușești, Valea Lupului și Vaslui. În felul acesta, ca urmare a îmbogățirii substanțiale a colecțiilor **Muzeului de istorie a Moldovei**, s-a putut inaugura în 1958 o expoziție permanentă în șase săli de la Palatul Culturii, cu o suprafață de aproximativ 600 mp, înfățișînd evoluția societății umane din Moldova din paleolitic și pînă în cea de-a doua epocă a fierului. Treptat în 1960 și apoi în 1964 au mai fost deschise alte 6 săli, totalizînd o suprafață de peste 700 mp, cuprinzînd evoluția societății geto-dacice și a perioadei corespunzătoare provinciilor romane **Dacia și Moesia**, orînduirea sclavagistă, începuturile feudalismului și epoca feudală pînă la revoluția din anul 1848 din Moldova.

Folosindu-se criteriul cronologic s-a urmărit ca expoziția permanentă să fie completată ulterior pe baza noilor materiale și expozate originale provenite din săpăturile arheologice sistematice prevăzute în planul de cercetare științifică a colectivului **Muzeului de istorie a Moldovei**. Din acest punct de vedere trebuie subliniat principiul **non multa sed multum**, aplicarea căruia a permis o selectare a materialului arheologic original, o expunere judicioasă a pieselor mai importante, completarea lor cu material documentar ca: mușaje, machete, fotografii, desene și texte explicative. Astfel selecționat materialul respectiv a fost expus în vitrine continui pe perete, în vitrine centrale și console, pe panouri și cuburi, evidențiindu-se totodată, execuția modernă a întregului mobilier realizat de specialiștii de la I.S. Decorativa din București. Concomitent **Muzeul de istorie a Moldovei** a fost înzestrat cu un depozit, cu dulapuri speciale și cu un laborator de întregire a ceramicii și de conservare a pieselor din os, lut ars și metal.

În anii 1970—1971, odată cu trecerea **Muzeului de istorie a Moldovei** sub egida Comitetului de Stat pentru Cultură și Educație Socialistă, s-a procedat la o nouă organizare a expoziției permanente, ceea ce a permis specialiștilor Muzeului să prezinte, în același spațiu de la parterul Palatului Culturii din Iași, evoluția societății omenești de pe teritoriul Moldovei de la Paleolitic și pînă în zilele noastre. Totodată în planul de cercetare științifică a Muzeului au fost prevăzute și săpături arheologice în colaborare cu alte instituții din țară. Ca urmare a

săpăturilor arheologice recente colecțiile expoziției permanente s-au îmbogățit cu noi exponate provenite din cercetările efectuate, la Baia, Brădicești, Cotnari, Cucuteni-Băiceni, Curteni, Dobrovăț, Dumbrava, Erbiceni, Hirlău și Vaslui, accentuându-se în mod deosebit cunoașterea aprofundată a societății locale geto-dacice și a relațiilor ei cu lumea sclavagistă, mai ales pe baza săpăturilor de la Barboși și Dumbrava, precum și a cercetărilor din domeniul arheologiei feudale, efectuându-se ample săpături de salvare în vatra târgului medieval Iași.

Paralel cu organizarea expoziției permanente specialiștii de la Muzeu au publicat rezultatele cercetărilor științifice în revistele de specialitate de la Iași și București ca „Arheologia Moldovei”, „Cercetări istorice” (seria nouă), „Anuarul Institutului de istorie și arheologie «A. D. Xenopol» din Iași”, „Dacia”, „Materiale și cercetări arheologice”, „Studii de istorie veche și arheologie”, „Revista Muzeelor”. Subliniem de asemenea colaborarea fructuoasă cu muzeele de istorie din Moldova de la Bacău, Birlad, Botoșani, Fălțiceni, Focșani, Galați, Gh. Gheorghiu-Dej, Huși, Piatra Neamț, Roman, Suceava, Tecuci și Vaslui, ceea ce s-a reflectat și în publicațiile de specialitate ale unora din acestea cum sînt: **Danubius**, **Memoria Antiquitatis**, **Anuarul Muzeului Suceava**, **Hierasus** și **Acta Moldaviae Meridionalis**.

Ca instituție cu veche tradiție culturală **Muzeul de istorie a Moldovei**, îndeplinește cu prisosință prin expoziția permanentă, depozitul și laboratoarele sale, un important rol instructiv-educativ patriotic, fiind elogios apreciat de specialiști din țară și străinătate (vezi: Constantin Paiu, **Muzeul de istorie a Moldovei**, în **Arheologia Moldovei**, II-III, 1964, p. 505—516; Mircea Petrescu-Dîmbovița, Alexandru Andronic, **Le Musée d'Histoire de la Moldavie**, în **Revue Roumaine d'Histoire**, IV, 1965, nr. 1, p. 105—117; idem, **Muzeul de istorie a Moldovei**, Editura Meridiane, București, 1966; Emil Diaconescu, **Tradiții muzeistice ieșene**, în **Cercetări istorice**, S.N., II, Iași, 1971, p. 19—43).

Pășind în al 76-lea an de existență **Muzeul de istorie a Moldovei**, prin bogata sa activitate muzeistică și științifică, ocupă un loc de cinste printre instituțiile culturale de înalt prestigiu din România.

